

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน: กรณีศึกษาหมู่บ้านดอยปุย ต.สุเทพ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ (The Impacts of Tourism on Community : A Case study at Doi Pui)

ชื่อผู้เขียน นางสาว สุนิสา ฉันทรัตนโยธิน
(Miss Sunisa Chanrattanayothin)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อ. ปฐมฤกษ์ เกตุทัต

ปี 2546

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นงานศึกษาทางมานุษยวิทยาที่ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนม้งดอยปุย โดยการศึกษาวิจัยนี้ได้ใช้กรอบแนวความคิด 3 แนวคิด คือ การท่องเที่ยว ทุนวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลจากการศึกษาพบว่า เมื่อการท่องเที่ยวเข้าสู่หมู่บ้านดอยปุย ชาวบ้านเรียนรู้ที่จะนำลักษณะทางวัฒนธรรมของตนมาปรับเปลี่ยนเป็นสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในการบริโภควัฒนธรรมที่แปลกแตกต่างจากตนเอง นั่นคือ ความเป็นม้งและยังได้มีการจัดฉากนำเสนอความจริงแท้เพื่อสร้างจุดดึงดูดให้แก่แหล่งท่องเที่ยวดอยปุยอีกด้วย สินค้าทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านดอยปุยมีมากมาย เช่น เครื่องแต่งกาย งานหัตถกรรม ของที่ระลึก ฯลฯ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมม้งมิได้นำไปเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมทั้งหมด เช่น พิธีศพ สิ่งนี้แสดงว่า ม้งได้ตระหนักว่าสิ่งใดเป็นสินค้าที่ขายได้ และสิ่งใดขายไม่ได้ นอกจากนี้สินค้าวัฒนธรรมที่จำหน่ายอาจเป็นของในชุมชนหรือนำมาจากภายนอกซึ่งผู้ขายได้โยงสินค้านั้นเข้ากับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมม้ง และการนำเสนอความจริงแท้ของการความเป็นม้งภายในหมู่บ้านมิได้ถูกนำเสนอโดยคั่นม้งเท่านั้น คนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้มีการใช้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมม้งเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าขายเช่นเดียวกับคนม้ง

ยิ่งไปกว่านั้น การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมโดยตรงและโดยทางอ้อม ซึ่งมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น การท่องเที่ยวทำให้ชาวบ้านมีอาชีพมากมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้มากขึ้น มีการขยายตัวด้านการลงทุน มีการสร้างประเพณีประดิษฐ์ มีการเปลี่ยนแปลงสภาพและบทบาทของหญิงและชาย มีปัญหาสังคมและปัญหาขยะเกิดขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ ในส่วนท้ายของวิทยานิพนธ์นี้ได้กล่าวถึงศักยภาพความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านที่กำลังจะดำเนินการในอนาคต พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีหลักเกณฑ์พื้นฐานจากการรวมตัวกันขององค์ประกอบประชาชนในระดับชุมชนเพื่อแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาตนเอง และมีจุดมุ่งหมายด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

Abstract

This thesis is an anthropological research studying impacts of tourism on Hmong Doi Pui community in the northern part of Thailand. The research applied three perspective frames including Tourism, Cultural Capital and Ecotourism.

The study shows that when tourism has entered the Doi Pui village, the villagers know how to adapt their cultural characteristics to be commercial commodities and services to respond tourist's needs in terms of consumption of culture that are different from their own, which in this cases in Hmong. Moreover, there is staging of authenticity in order to create attractions to Doi Pui as a main tourist attraction. There are several cultural commodities in Doi Pui village including traditional costumes, handicrafts, souvenirs, etc. However, not all Hmong culture has become cultural commodities for example the funeral. This can be implied that Hmong realize which of their culture can be either from the community or from the outside which are not directly related to Hmong culture and the sellers related them to Hmong authenticity in the village are not conducted only by Hmong, the outside of other ethnic groups also use Hmong cultural identity for commercial purposes as same as Hmong.

Furthermore, tourism also has impacts on the community in terms of economic aspects, social aspects and culture, directly and indirectly. These include both positive and negative impacts. Some of the positive effects are the fact that tourism creates job opportunities for the villagers which consequentially means the increase of villager's revenue, and also creates investment expansions. Negatives effects are included some changes in female-male status and role, social problems, and environmental problems such as garbage problem.

The concluding remark of this study suggested that sustainable tourism has a strong potential for community development in the near future. It recommended that the development of community tourism should be ecotourism which have basic principles emphasizing on participation among community members for the purpose of self-reliance and conservation of nature environment and human culture.